

LLIBRES | **PUNT DE LLIBRE**

Antologies desaparebudes

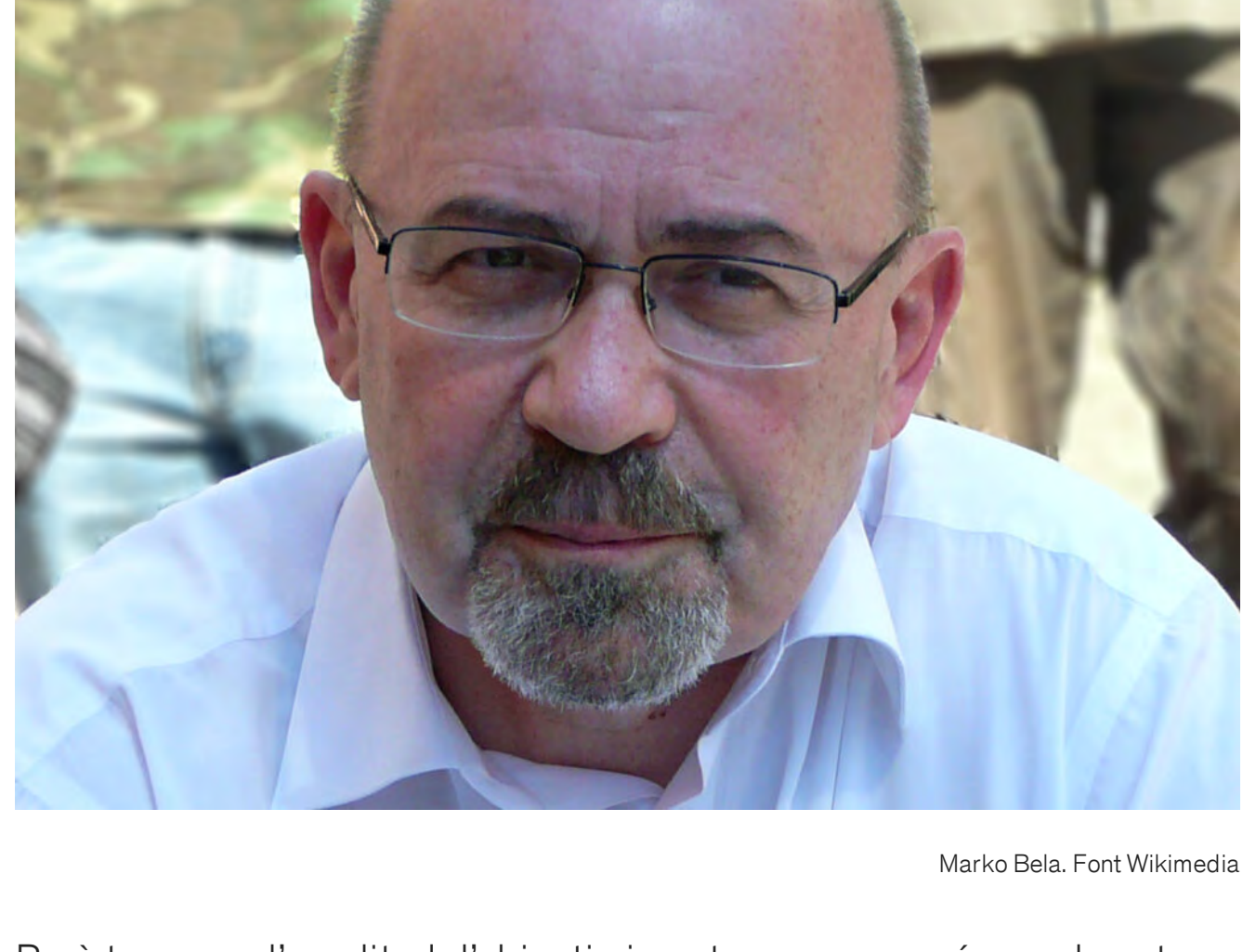
La indigència cultural dels “situats” —sí, “situats”, encara que vulguin fer veure que són situacionistes— és tanta que la majoria vivim als marges del món cultural

— **Carles Camps Mundó**
Poeta. Foto de BiBi Oye

11/09/2024 Favos Tendres #234

-
-
-
-

D'ençà de l'aparició de les tecnologies associades sobretot als mòbils, que permeten una comunicació immediata sense pensament, més enllà de l'acudit, la vacuïtat o la grolleria, i que faciliten una fama instantània que cap obra literària sencera et donarà mai, la cultura catalana, com a part d'un fenomen global, s'ha anat depauperant a ulls vidents. El narcisisme desvergonyit imperant ha trobat en l'electrònica —secs els rius on emmirallar-se— el medi ideal per viure d'un mateix, sense ni mirar-se els altres. Als “narcisos” la pròpia imatge capturada al mòbil de mil maneres els és prou i de sobres. ¿Per què anar a buscar, doncs, res a les quimbambes—sovint el lloc més llunyà és l'altre— si ja tens tot el que et dona un jo solipsista, encantat de coneixe's? Però, ¡ esclar!, un món de narcisos és un món sense dialèctica, un món estanc. Un món d'una sola fragància que, en la seva persistència única, cansa. Com vol el capital, un món que fomenta la indiferència cap a l'altre i fa desaparèixer tota resistència crítica col·lectiva. Rebobinem. ¿Recorden els maleïts cinc minutets warholians? Abans, en l'època de la màquina d'escriure i el telèfon de maneta, per tenir reconeixement s'havia de pensar molt. Doncs bé, actualment aquells cinc minutets, gràcies a la nova telefonia, ja no depenen de l'efímera atenció periodística, sinó que queden atrapats al mòbil com en una teranyina de la qual no es pot escapar: l'eternitat virtual que et dissol en un tot que és igual a res. La mort de la cultura. De la singularitat de la cultura, subsumida en un magmàtic plural. El tret de gràcia final el dona el Mercat.

Marko Bela. Font Wikimedia

Però tanquem l'amplitud d'objectiu i centrem-nos només en el nostre àmbit com a cas concret del fenomen global. Aquest narcisisme que ha envaït la cultura d'arreu del món i l'ha deixat en mans de la mera recepció acrítica, als Països Catalans també ha deixat la decisió de la importància d'allò creat al dicteri de les vendes, dels “m'agrada”, com a forma objectiva (sic) de valoració, cosa que fa impossible l'elaboració d'un cànon o d'una tradició mínimament presentables. La mala herba hi creix fàcilment i destrossa tot intent de sembrat. En conseqüència, la cultura de tota l'àrea lingüística catalana és en una situació d'atonía realment preocupant. Alarmant i tot. Ningú té interès per ningú; s'han perdut les ganes de conèixer el que fan els altres, si no és per denigrar-los, i el cosmopolitisme cultural heretat de Riba, de Foix, de Bartra, de Ferrater, de Brossa, de Vinyoli, de Manent, etc., per no parlar dels nostres millors pintors i els nostres millors músics, s'ha malversat de mala manera. Com a màxim, s'aspira a ser traduït per prestigiar el currículum, encara que el que es fa en aquelles llengües de rebuda no t'importi gens ni mica, o es tradueix alguna coseta d'algú que has conegut com a bescanvi de ser a la vegada traduït per ell. (Algunes excepcions en un panorama tan galdós: Sam Abrams, Simona Škrabec, Antoni Clapés, editors com Adesiara o com Flâneur, amb traduccions superbes com les de Rilke de J. M. Fulquet i Eduard Santiago o les de Kavafis d'Eugeni Ayensa, autors com Enric Umbert i el seu impressionant *Tornaveu*...) La indigència cultural dels “situats” —sí, “situats”, encara que vulguin fer veure que són situacionistes— és tanta que la majoria vivim als marges del món cultural (sic), cosa més aviat trista, perquè vol dir que la teva pròpia cultura no et desperta interès.

Alguns, quintacolumnistes o quintounionistes, aquesta mena de sordesa cultural cap a tot el que és altre la pretenen atribuir a una llengua minoritària que ens empresona, però el fenomen també passa en llengües extenses com el castellà o el francès. Jo ho resumiria dient que és la derrota global de la Cultura en majúscula. Els petits *lobbys* que es mouen en el món de la literatura catalana, com el postmodern i el feminista —amb tots els respectes per la modernitat i la lluita feminista—, són com sectes que lluiten amb tant afany pel poder local i la subvenció que no tenen temps de fer versos universals i gratuïts, que són els que ens reconnecten amb les grans àrees d'excel·lència de la cultura mundial. Aquella cultura que es reivindicava ecumènica o cosmopolita o internacionalista, i que ara no és res més que un subproducte del Mercat global, un cop corcada pel relativisme anivellador a la baixa d'una mal entesa multiculturalitat.

Tot plegat ve a tomb perquè, aquests dies d'estiu empordanès, repassant uns quants números de *Reduccions*, m'he adonat d'una feina impagable que ha anat fent aquesta revista, a part de les de donar oportunitats als poetes i d'examinar críticament obres plenes d'interès de la lírica catalana, com és la d'oferir al lector antologies, encara que siguin sumàries, de líriques que les grans (quantitativament i no necessàriament qualitativament) cultures ignoren o que directament menystenen. N'hi ha unes quantes de diverses llengües minoritàries, totes plenes d'interès i que recomano com a magnífiques fonts de coneixement de realitats que ens són alienes i que ens poden empènyer a interessar-nos per autors que, un cop llegits més extensament, potser passaran a formar part de les nostres dèries lectores; que recordi ara de memòria puc citar dels últims números una antologia de textos sumariats, accadis i ugarífics i una mostra de poetes croats; però, per exemplificar-ho, em fixaré en una antologia en particular, que és la que m'ha portat a escriure aquestes ratlles i que es recull en el número 117 de la revista. Es tracta d'una mostra interessantíssima de la poesia hongaresa contemporània, seleccionada pel poeta i musicòleg Balázs Déri i traduïda al català per ell mateix i pel filòleg i poeta català Carles Dachs, una mostra que és una de les antologies més completes de la poesia contemporània en llengua hongaresa i que inclou autors d'Hongria, Romania, Eslovàquia o Sèrbia, una problemàtica de pertinences que queda ben reflectida en els poemes triats, com en el titulat “En un altre lloc”, de Béla Marko. Al recull, hi sobresurten noms com el del mateix Marko, amb un poema extraordinari, dur i bellíssim, del qual transcriu aquesta estrofa:

*Del martell feixuc pesant ajagut al calaix
i de les tenalles amb les dents serrades
provo de deduir-ne com són els claus
fets passar a cops dels palmells i pels peus de Crist,
i extreus, és clar, després de mort,
però no pas llençats, sinó rentats amb cura
perquè podien ser útils en qualsevol moment.*

O el de Péter Kántor, amb un poema extens titulat “Girant fulls”, que és un repàs irat i sarcàstic de la història europea des de Napoleó fins als nostres dies, passant per holocaustos i gulags. O el de Márton Simon, amb “En el millor dels casos, el sud”, on es llegeixen aquest bells versos:

*Caldria donar-hi allargues, perquè, posem per cas, la tardor
és fàcil d'escriure. Aleshores qualsevol cosa es pot comparar
amb qualsevol altra. O tot només em representa a mi. Però ara
som a la primavera. En aquest temps, en el millor dels casos,
les nits es tornen més llargues que la por.*

O el de Krisztián Bíró, amb “Setge a El Dorado”. O el de Flóra Imre, amb un poema entranyable sobre l'espera de Penèlope. O el de János Marno, amb “El Sud”, un poema referit a Borges on es llegeixen versos com aquests:

*...vaig buscar durant anys la veu d'escriptura
que ni feres idèntica a la meua veu parlada
ni en diferència, senzillament em permetés
reconèixer-hi la superestranyesa
de la meua pròpia veu.*

O el de Zoltán Csehly, amb aquests versos del poema “El mat Edgard Varèse I”:

*...aquest text que és com la carn que creix més enllà de la pell
o l'ungla que creix cap a l'arrel, el pèl que tira cap endins...*

O el de **László Lator**, amb un emotiu “A la clínica, una altra vegada”. I així fins a gairebé una quarantena de poetes. Poc més puc dir de l'antologia, perquè, més enllà dels gustos personals, ni sé hongarès ni conec prou la lírica en aquella llengua per judicar a fons la tria i la traducció feta pels seus responsables. Amb tot, sí que m'ha semblat una magnífica introducció a una lírica poc coneguda, filla de grans daltabaixos de la història europea, que m'ha assenyalat Péter Kántor en el seu poema citat.

Lluís Solà ha estat un dels artífexs de la revista Reduccions

Una feina, doncs, la de *Reduccions*, que massa sovint és acollida amb el més absolut silenci, gens adequat a allò que hauria de ser joïós motiu de celebració. Una feina que recorda la que feia **Papers de Versàlia** amb els números dedicats a antologar i estudiar els grans poetes del segle XX, i que van abandonar a la vista de la minsa recepció crítica que aquells valuosos volums rebien.

Doncs bé, tancats a la nostra habitació amb una sola joguina —nosaltres mateixos—, només pendent de l'eco de les visites a la nostra “imatge”, hem estat incapaços de donar valor a una feina com la de la revista vigatana, que de vegades sembla que no existeixi —aquí, si no ets de Barcelona i de classe arregladeta, i no l'lepes el cul corresponent, no existeixes—, però que és un autèntic luxe en una cultura cada cop més depauperada com actualment la nostra, on l'acció debelladora de la tradició per una raó o altra —molts cops per simple ignorància— ens ha portat a l'autèntica misèria intel·lectual actual. Actuem davant de cultures menors (quantitativament) com la nostra igual que actuen amb nosaltres les cultures extenses, encara que no necessàriament millors en les seves fites creatives. La falta d'acollida en diaris i revistes de les magnífiques antologies que ens ofereix de tant en tant *Reduccions* n'és un exemple feridor.

Us podeu subscriure a la revista Reduccions [aquí](#).